

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	24 Ionawr, 2017
TEITL	Diweddariad ar gynnydd y Gwasanaeth Cymunedau Iach i Gwrdd gyda thargedau arbedion effeithlonrwydd a'r ymateb i adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru
AWDUR	Ian Jones, Uwch Reolwr Economi a Chymuned
AELOD	Cynghorydd Mair Rowlands
PWRPAS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Craffu'r cynnydd hyd yma i wireddu arbedion effeithlonrwydd fel rhan o Strategaeth Ariannol y Cyngor 2015 -2018 2. Craffu ymateb y Gwasanaeth i Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru ar wasanaethau hamdden.

1. Cefndir

1.1. Mae aelodau o'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau wedi nodi dymuniad i graffu ymateb y Gwasanaeth i'r adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru 'Cyflawni â llai - Gwasanaethau Hamdden'. Fel rhan o hynny ystyrir y byddai'n fuddiol hefyd i'r Aelodau graffu cynnydd y Gwasanaeth i gyflawni'r targed arbedion effeithlonrwydd fel y gosodwyd gan Strategaeth Ariannol y Cyngor 2015-2018.

2. Rhaglen Arbedion Effeithlonrwydd 2015-2018

2.1. Fel rhan o Strategaeth Ariannol y Cyngor hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol 2017/2018 gosodwyd targed arbedion effeithlonrwydd i'r Gwasanaeth Cymunedau Iach o £1,053m. Roedd hyn gyfystyr â 56% o'r gyllideb dan reolaeth neu 26% o'r gyllideb lawn am y flwyddyn ariannol 2015/2016.

2.2. Fel ymateb i'r targed hwnnw, fe ddaru'r Gwasanaeth ddatblygu saith cynnig oedd gyda'i gilydd yn cyfarch y targed erbyn diwedd cyfnod y Strategaeth Ariannol dan sylw.

2.3. Derbyniwyd cymeradwyaeth y Cabinet yn ei gyfarfod ar 16 Rhagfyr, 2014 i weithredu'r cynigion ac aethpwyd ati i'w gweithredu o Ebrill, 2015 ymlaen. Gweler yn **Atodiad 1** manylion o'r cynigion ynghyd â chrynodeb byr o'r cynnydd hyd yma.

2.4. Hyd yma, mae'r Gwasanaeth wedi cyflawni gwerth £660,894 o'r targed gyda £135,758k pellach i'w gyflawni yn 2017/2018. Mae hynny £256,500 yn fyr o'r targed ac felly, gofynnwyd i'r Cabinet gymeradwyo ail-broffilio'r swm hynny i'w gyflawni yn 2018/2019.

2.5. Bydd y Gwasanaeth yn paratoui cynlluniau ar gyfer cwrdd gyda'r diffyg yn fuan yn y flwyddyn ariannol 2017/2018 er mwyn sicrhau bod modd eu gweithredu yn 2018/2019.

3. Ymateb i Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru 'Cyflawni a Llai – Gwasanaethau Hamdden'

3.1. Ym mis Rhagfyr, 2015 cyhoeddodd yr Archwilydd adroddiad oedd yn nodi fel ei brif argymhelliad y canlynol:

'Wrth gyflenwi gwasanaethau hamdden, mae cyngorau'n canolbwyntio ar ymdrin â heriau ariannol byrdymor yn hytrach nag ystyried mewn modd strategol sut i ddarparu gwasanaethau yn y dyfodol'.

3.2. Nodwyd hefyd pedwar o argymhellion cyffredinol pellach oedd yn berthnasol i wasanaethau hamdden ledled Cymru sef:

3.2.1. *Gwella gwaith cynllunio strategol yn y gwasanaethau hamdden.*

3.2.2. *Cynnal arfarniad o opsiynau er mwyn canfod y model cyflenwi mwyaf priodol yn seiliedig ar weledigaeth gytunedig y cyngor a'i flaenoriaethau ar gyfer gwasanaethau hamdden.*

3.2.3. *Sicrhau rheolaeth effeithiol ar berfformiad gwasanaethau hamdden drwy sefydlu cyfres o fesurau er mwyn galluogi swyddogion, aelodau a dinasyddion i farnu ynghylch mewnbwn, allbwn ac effaith.*

3.2.4. *Gwella'r trefniadau llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol yn y gwasanaethau hamdden.*

3.3. Mae cynnydd tuag at weithredu nifer o agweddau'r argymhellion wedi ei wneud a gellir derbyn manylion o'r cynnydd hwnnw pe byddai dymuniad i wneud hynny.

3.4. Fodd bynnag, o safbwynt yr argymhelliad a nodir o dan 3.2.2 uchod, mae'r Cabinet yn ei gyfarfod ar 3 Tachwedd, 2016 wedi cymeradwyo cynnal arfarniad ar y model cyflenwi mwyaf priodol. Disgwylir bydd y Pwyllgor Craffu yn derbyn adroddiad ym mis Medi, 2017ar y model priodol i Wynedd er mwyn gwireddu'r amcanion canlynol:

- Yr un neu well gwasanaeth am gost lai;
- Gwell mynediad at gyllid amgen;
- Gallu i hyrwyddo a diogelu'r laith Gymraeg o fewn hamdden a chwaraeon yng Ngwynedd;
- Gwell defnydd effeithiol o gymhorthdal y Cyngor;
- Hyblygrwydd i newid ac i gwrdd gyda heriau newydd;
- Uchafu cyfraniad y ddarpariaeth i gwrdd gydag amcanion strategol y Cyngor

4. O safbwynt y ddau fater dan sylw felly, sef i) cynnydd y Gwasanaeth i gyflawni arbedion effeithlonrwydd a ii) cynnydd y Gwasanaeth i ymateb i Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru ar wasanaethau hamdden, mae'r Gwasanaeth wedi derbyn manylion ar ba agweddau byddai'r Aelodau yn awyddus i'w craffu mewn manylder a gweler ymateb llawn i'r cwestiynau hynny yn **Atodiad 2**.

Atodiad 1 - Rhaglen Arbedion y Gwasanaeth Cymunedau Iach

Cynllun	Teitl	Disgrifiad	Swm	Cynnydd hyd yma
HAM1	Adolygu a rhesymoli strwythurau rheoli newydd Canolfannau Hamdden	Adolygu'r sefyllfa bresennol o gael Rheolwr Canolfan Hamdden ymhob safle, a chreu swyddi Rheolwr Ardal, gyda chyfrifoldeb dros nifer o gyfleusterau Hamdden o fewn dalgylch diffiniedig.	£135,897	Wedi ei gyflawni yn 2015/2016
HAM2	Cynyddu lefelau ffioedd	Cynyddu lefel cyffredinol ffioedd hamdden 2% dros lefel chwyddiant am y tair blynedd nesaf	£147,000	Wedi ei gyflawni yn 2015/2016 a 2016/2017. Bydd hefyd wedi ei gynnwys yn ffioedd a phrisiau 2017/2018.
HAM3	Adolygu a rhesymoli strwythurau canolog Gwasanaeth Cymunedau Iach	Adolygu strwythurau canolog Gwasanaeth Cymunedau Iach gan edrych i gyfuno dyletswyddau a chyfrifoldebau ymysg rheolwyr a staff	£68,887	Bydd wedi ei gyflawni yn llawn erbyn diwedd 2016/2017.
HAM4	Rhedeg cyfleusterau hamdden yn fwy effeithiol	Lleihau lefel sybsidi presennol y Cyngor ar gyfer y ddarpariaeth o ganolfannau hamdden. Er mwyn cyflawni hyn, bydd angen cyfres o brosiectau trawsnewidiol ar draws Gwynedd sydd gyda ffocws penodol fesul dalgylch / canolfan hamdden. Mae hynny'n golygu gall y cynnig presennol fod yn lleihau yn sylweddol neu yn cael ei ddarparu'n wahanol a hynny'n gwbl ddibynnol ar y cyfleon sydd ar gael.	£639,758	Bydd £383,258 wedi ei gyflawni erbyn 2017/2018 a bwriedir ail-broffilio'r gweddill i'w gyflawni yn 2018/2019.
HAM5	Cynnal Tiroedd	Lleihau gwariant ar gynnal tiroedd drwy newid cytundeb	£20,000	Wedi ei gyflawni yn 2016/2017.
HAM6	Neuadd Chwaraeon Arfon Bangor	Dod a chytundeb presennol ar gyfer defnydd o'r ganolfan gan drosglwyddo'r cyfleuster yn llawn i Goleg Menai neu yn rhannol i'r Brifysgol.	£25,730	Wedi ei gyflawni yn 2015/2016 ond fel canlyniad, mae'r cyfleuster ar gau i'r cyhoedd (penderfyniad Coleg Menai sy'n berchen yr adeilad)
HAM7	Trac Treborth	Dod a chytundeb presennol ar gyfer defnydd tir i ben gan drosglwyddo'r asedau i'r Brifysgol. Byddai hynny yn cynnwys y trac athletau a'r offer sydd ar y safle	£15,880	Wedi ei gyflawni yn 2016/2017

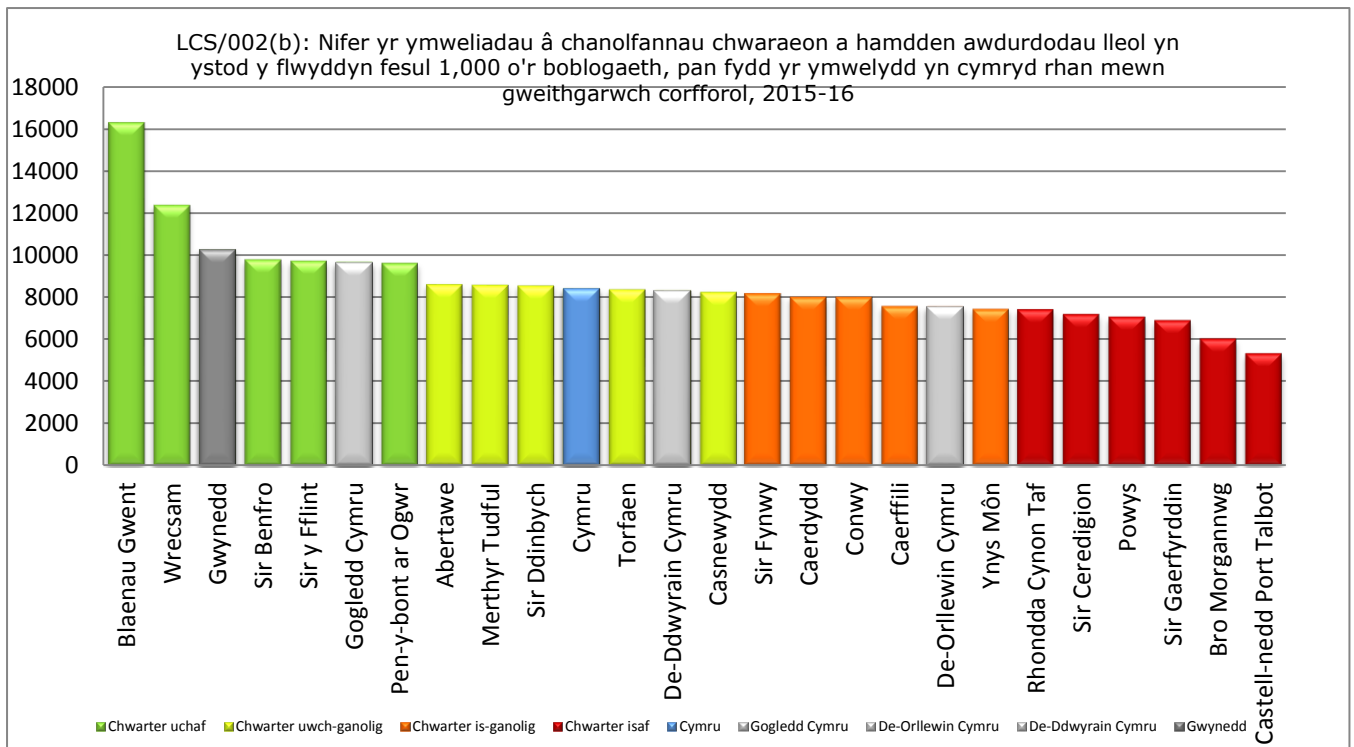
Atodiad 2 – Cwestiynau Penodol i'w craffu

1. Mae Cynllun HAM 2 yn yr atodiad i'r adroddiad yn dangos cynnydd mewn incwm o ffioedd o £147k. Beth yw'r rhagolygon am gynydd pellach mewn ffioedd y tu hwnt i 2017/18?

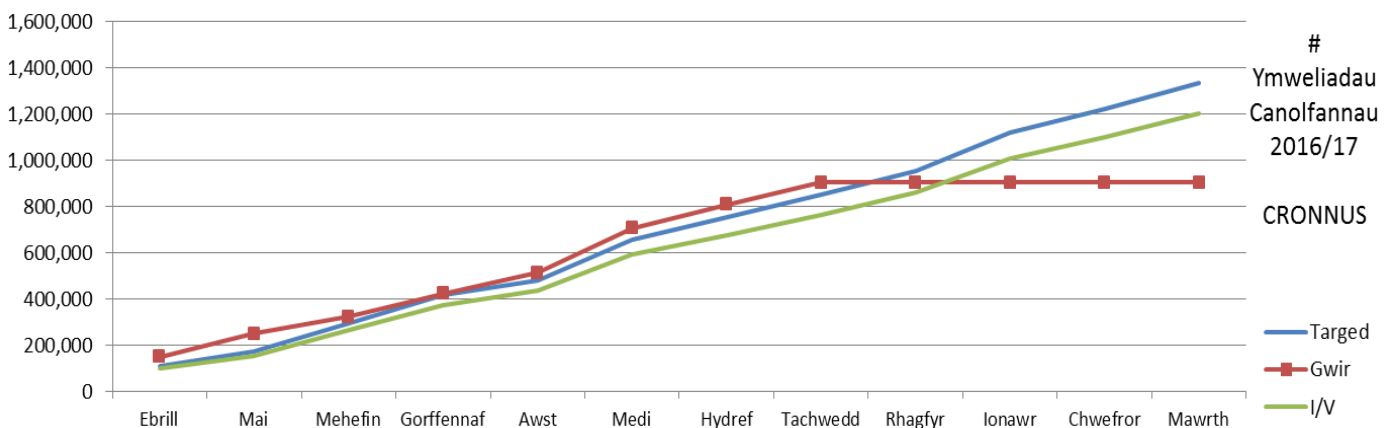
- 1.1. Mae lefelau ffioedd a thaliadau am ddefnydd o gyfleusterau hamdden yn cael eu pennu pob blwyddyn trwy adolygiad ffioedd. Am y tair blynedd hyd at ddiwedd 2017/2018 mae'r adolygiad hynny wedi angen cyfarch nid yn unig y cynnydd yn sgil yr angen i wneud arbedion effeithlonrwydd ond hefyd y cynnydd arferol yn y targed chwyddiant. Ar gyfer 2017/2018, mae hynny yn golygu cynnydd mewn ffioedd cyffredinol o 3.75% sy'n gyfystyr a derbyn incwm ychwanegol o £97,430.
- 1.2. Mae lefelau ffioedd am ddefnyddio cyfleusterau Cyngor Gwynedd yn is na'r hyn a welir yn sector breifat y Sir ond yn gymharol gyda siroedd cyfagos. Rydym yn eu cymharu yn gyson er mwyn sicrhau bod trigolion Gwynedd yn cael cynnig gwerth am arian.
- 1.3. O wybod hynny, bydd angen bod yn ofalus wrth ystyried a oes cyfle i gynyddu ffioedd yn uwch na'r targed chwyddiant o 2018/2019 ymlaen. Hynny oherwydd ei fod yn bosib i'r Gwasanaeth gynyddu ffioedd i'r pwynt ble mae trigolion Gwynedd yn ystyried bod y pris yn rhy uchel. Byddai hynny yn arwain at leihau defnydd ac felly, yn creu risg o leihau'r incwm yn sylweddol.
- 1.4. O ganlyniad, mae'r rhagolygon y bydd angen cynyddu ffioedd yn uwch na'r targed chwyddiant i'w ystyried a dim ond wrth weld beth fydd effaith y cynnydd ar gyfer 2017/2018 y gellid cadarnhau os bydd cyfle i gyflwyno cynnydd pellach o 2018/2019 ymlaen.

2. Pa gamau sydd wedi eu cymryd i gynyddu lefelau defnydd hyd yma fel ffordd arall o gynyddu incwm?

- 2.1. Mae lefelau defnydd o ganolfannau hamdden yng Ngwynedd yn gymharol uchel yn barod i'w gymharu gyda Chymru. Ar sail gwybodaeth 2015/2016, gweler bod Gwynedd y trydydd uchaf yng Nghymru o safbwynt Nifer Ymweliadau fesul 1,000 o'r boblogaeth.

2.2. Mae'r perfformiad wedi parhau i gynyddu ers hynny ac mae'r data diweddaraf yn dangos tuedd bositif iawn.

* Dalier sylw – nid yw'r uchod yn cynnwys niferoedd Rhagfyr, 2016 – Mawrth, 2017

2.3. Mae'r camau sydd wedi eu cymryd i gynyddu defnydd ers 2013/2014 fel a ganlyn:

- **Adnewyddu Offer Ffitrwydd** – mae'r Gwasanaeth wedi adnewyddu offer ffitrwydd mewn sawl canolfan yn ystod 2016 sydd wedi cynyddu'r canran aelodaeth i'r canolfannau hynny o 13.34% ar gyfartaledd. Ar sail y cynnydd hynny, datblygwyd achos fusnes er mwyn sicrhau bod gweddill y canolfannau yn derbyn offer ffitrwydd newydd ym mis Chwefror, 2017.

- **Uwchraddio Cyfleusterau** – mae'r Gwasanaeth wedi uwchraddio sawl canolfan gan ddefnyddio cyfuniad o gyllideb mewnol a grantiau allanol. Byddwn yn parhau i wneud hynny ar sail datblygu achosion busnes fesul canolfan unigol.
- **Dosbarthiadau Ffitrwydd** – mae'r Gwasanaeth wedi trawsnewid ei gynnis o ddosbarthiadau ffitrwydd ers 2014. Erbyn hyn, darperir 200 o ddosbarthiadau ffitrwydd pob wythnos sy'n gynnydd o 60% dros y cyfnod. Mae'r amrediad o ddosbarthiadau a ddarperir yn awr gyda'r gorau yng Nghymru ac ar y blaen o'r hyn a gynigir gan eraill o fewn y sector yng Ngwynedd.
- **Beicio** - Mae'r Gwasanaeth wedi cymryd mantais o'r galw lleol am ddosbarthiadau beicio yn benodol a darperir amrediad o'r beiciau diweddaraf er mwyn cefnogi'r galw. Mae hynny yn cynnwys tair canolfan sydd bellach yn cynnig dosbarthiadau 'Spivi' a 'Wattbikes' sy'n defnyddio meddalwedd arloesol o America er mwyn tracio a dangos perfformiad y defnyddwyr ar sgrin fawr.
- **Dosbarthiadau Nofio** - Mae'r nifer plant sy'n mynychu gwersi nofio yn y Sir wedi cynyddu o 2,714 yr wythnos yn 2014 i 2,846 yr wythnos ym mis Tachwedd, 2016 a bellach mae'r dosbarthiadau wedi cyrraedd 72% o'r capasiti sydd ar gael . Yn ogystal, mae cyfnod y gwersi nofio wedi cynyddu o 42 wythnos y flwyddyn i 46 wythnos y flwyddyn mewn sawl canolfan erbyn hyn sy'n golygu bod plant yn dysgu yn gynt ac yn symud trwy'r gwahanol ddosbarthiadau yn amserol. Mae'r newid yma hefyd wedi lleihau'r rhestr aros am lefydd mewn canolfannau fel Canolfan Hamdden Arfon a Chanolfan Byw'n Iach a Gweithgareddau Dŵr Bangor.
- **Strategaeth Marchnata** - rydym yn defnyddio'r technegau diweddaraf wrth farchnata'r cynnis i drigolion Gwynedd. Mae'r strategaeth bresennol yn cynnwys gwneud y gorau o gyfryngau cymdeithasol a'r we er mwyn gwerthu'r cynnis. Yn ogystal, mae delweddau a phosteri o fewn y canolfannau wedi eu trawsnewid gydag agweddau proffesiynol bellach yn cael eu harddangos. Byddwn yn adeiladu ar hyn yn Chwarter 4, 2016/17 gan fewnosod meddalwedd 'Brief Your Market' newydd er mwyn gallu cyfathrebu gyda defnyddwyr presennol, cyn ddefnyddwyr a hefyd trigolion sydd ddim yn ddefnyddwyr ar hyn o bryd trwy ddulliau cyfathrebu newydd.

3. Pa fath o effaith y mae'r Cynllun Taliad Misol wedi ei gael ar broffil incwm y Gwasanaeth? I ba raddau y mae'r cynnis o ddisgownt i staff sector gyhoeddus wedi bod yn llwyddiant?

- 3.1. Mae'r Gwasanaeth yn cynnig ystod eang o wahanol becynnau misol sy'n caniatáu i ddefnyddwyr dalu ymlaen llawn am gael mynediad i ganolfannau er mwyn gwneud gweithgareddau. Gellir archebu pecyn am fis yn unig neu am gyfnod

hirach trwy dalu trwy ddebyd uniongyrchol. Y nod ydi cynnig hyblygrwydd i ddefnyddwyr benderfynu pa becyn sydd fwyaf addas iddynt fel unigolion yn ddibynnol ar eu hamgylchiadau a'u hanghenion.

- 3.2. Mae galw cynyddol am y math yma o ddarpariaeth gan ein defnyddwyr gan ei fod yn hwyluso trefniadau ac yn lleihau'r amser cyswllt gyda derbynfeydd y canolfannau. Un enghraifft benodol o hyn ydi gyda'r gwersi nofio ble gwelwyd hyd yma yn 2016/2017 fod 1,196 o rieni yn talu am wersi nofio trwy becyn debyd uniongyrchol nofio. Mae hynny gyfystyr â 40% o'r holl blant sy'n mynychu'r rhaglen gwersi nofio a gwelir rhai canolfannau gyda chanrannau llawer uwch e.e. dros 80% % ym Mhwll Nofio Bro Ffestiniog.
- 3.3. Erbyn hyn, gwelir mai'r pecynnau misol yw'r brif ffynhonnell incwm ar gyfer y Gwasanaeth a chesglir bron i £1m o incwm yn flynyddol trwy'r pecynnau. Mae hynny yn gynydd o 54% rhwng Ebrill, 2014 a Rhagfyr, 2016.
- 3.4. O safbwynt y Cynllun Disgownt Corfforaethol, cyflwynwyd y pecyn hwn fel rhan o becyn ehangach o fuddiannau i staff y Cyngor. Erbyn hyn, mae'r cynllun wedi cael ei ymestyn i gyrrff cyhoeddus eraill (e.e. Parc Cenedlaethol Eryri, Gwasanaethau Tân ac Ambiwlans, Yr Heddlu) ac mae cynlluniau i'w ymestyn ymhellach.
- 3.5. Mae'r Cynllun Disgownt Corfforaethol yn cynnig gostyngiad o 20% i'w gymharu gyda phecyn debyd uniongyrchol llawn (£24 y mis i'w gymharu gyda £29.50) ac mae'n caniatáu defnydd o'r holl adnoddau a'r rhan fwyaf o weithgareddau o fewn y canolfannau am ddeuddeg mis.
- 3.6. Ar hyn o bryd (ar sail gwybodaeth mis Tachwedd, 2016) gwelir fod 410 o unigolion yn cael mantais o'r cynllun sy'n denu incwm blynyddol o £98,400 (heb TAW) i'r Gwasanaeth. Ar gyfartaledd, mae defnyddwyr sy'n manteisio ar y pecyn llawn o £29.50 yn gwneud hynny am wyth mis o'r flwyddyn yn unig. Gyda'r Cynllun Disgownt Corfforaethol mae rhaid talu am ddeuddeg mis cyfan felly, mae'r Gwasanaeth yn elwa o £17,767 y flwyddyn wrth gynnig y pecyn.
- 3.7. Yn anffodus, nid yw'n bosib cyfrifo faint o'r defnyddwyr hyn byddai wedi ymaelodi onibai bod y Cynllun Disgownt Corfforaethol mewn lle.

4. Mae HAM 4 yn yr atodiad yn sôn am leihau lefel y sybsidi a rhedeg canolfannau yn fwy effeithiol ac mae'r ffigur o dros £600k ar gyfer hwnnw yn sylweddol iawn. Pa fath o gynlluniau wedi eu cyflawni i wireddu hyn?

- 4.1. Er mwyn cyrraedd y ffigur o £640k mewn arbedion effeithlonrwydd, mae'r Gwasanaeth wedi gorfod edrych ar nifer o wahanol agweddau a hynny mewn manylder. Fel y gwyddai'r Aelodau, cwblhawyd adolygiad dichonolrwydd gan

gwmni 'Just Solutions' yn Hydref, 2013 ar y ddarpariaeth Hamdden yng Ngwynedd. Nodai'r adroddiad hwnnw gyfres o argymhellion ar gyfer cyflawni arbedion effeithlonrwydd a seiliwyd nifer o'r cynigion ar gyfer gwireddu'r targed ar yr argymhellion hynny. Mae'r rhestr isod yn nodi'r holl gynlluniau o fewn HAM4 gan nodi effaith y cynllun ar y gyllideb o safbwynt cynyddu incwm nei lleihau gwariant.

Cynllun	Cynnydd hyd at ddiwedd Rahgfyf, 2016	Effaith ar y Gyllideb h.y. Cynyddu Incwm / Lleihau Gwariant
Adnewyddu Offer Ffitrwydd (gweler 2.3 uchod)	Wedi ei gyflawni gyda chynllun arall ar waith erbyn Chwefror, 2017.	Cynyddu Incwm
Cynyddu'r nifer o ddsbarthiadau ffitrwydd (gweler 2.3 uchod)	Wedi ei gyflawni.	Cynyddu Incwm
Beicio (gweler 2.3. uchod)	Wedi ei gyflawni.	Cynyddu Incwm.
Dosbarthiadau Nofio (gweler 2.3. uchod).	Ar waith	Cynyddu Incwm.
Strategaeth Marchnata (gweler 2.3 uchod).	Ar waith	Cynyddu Incwm.
Adolygu trefniadau iechyd a diogelwch.	Cwblhawyd adolygiad llwyddiannus o drefniadau'r gwasanaeth er mwyn gweld lleihau gwariant ar sail asesiad risg. Mae'r gwaith hynny wedi arwain at leihau presenoldeb staff ar ochr pwll ac mewn canolfannau ar adegau distaw.	Lleihau Gwariant.
Adolygiad o Strwythurau Staffio	Mae pob canolfan wedi cwblhau adolygiad staffio gan ddiwedd swyddi gwag ac ail-strwythuro ble roedd cyfle i wneud hynny. Dim ond un achos o ddiswyddiad gorfodol bydd rhaid ei wneud.	Lleihau Gwariant.
Cyd – leoli Gwasanaethau	Er mwyn gwneud y defnydd gorau o'r canolfannau, mae sawl cynllun bellach wedi ei wireddu. Lleolir y Llyfrgell yng Nghanolfan Hamdden	Cynyddu Incwm.

	Glaslyn erbyn hyn a lleolir y ddarpariaeth ' Dechrau'n Deg' o fewn Canolfan Hamdden Plas Ffrancon.	
Datblygiad Canolfannau (gweler 2.3 uchod)	Wedi ei gwblhau. Cynlluniau pellach dan ystyriaeth ar gyfer Bro Dysynni, Tywyn a Chanolfan Hamdden Arfon.	Cynyddu Incwm

4.2. Mae'r cynlluniau yma wedi cael effaith bositif ar sefyllfa gyllidebol mwyafrif o'r canolfannau hamdden. Mae'r tabl isod yn nodi'r gwahaniaeth rhwng cyllideb 2013/2014 a 2016/2017 fesul canolfan unigol.

Canolfan	Cyllideb Rheoledig						Gwahaniaeth yn y Gyllideb				
	2013/14			2016/17			Gwariant		Incwm		% Cynnydd / lleihad
	Gwariant	Incwm	Graddfa Adennill	Gwariant	Incwm	Graddfa Adennill	Gwir	Canran	Gwir	Canran	
Arfon, Caernarfon	£566,860	-£414,970	73%	£556,060	-£430,540	77%	-£10,800	-1.91%	£15,570	3.8%	4%
Tenis, Caernarfon	£283,740	-£215,170	76%	£250,900	-£261,550	104%	-£32,840	-11.57%	£46,380	21.6%	28%
Bangor	£585,600	-£407,180	70%	£523,050	-£406,610	78%	-£62,550	-10.68%	£570	-0.1%	8%
Plas Ffrancon, Bethesda	£218,390	-£132,140	61%	£195,170	-£147,100	75%	-£23,220	-10.63%	£14,960	11.3%	15%
Glaslyn, Porthmadog	£518,450	-£356,410	69%	£473,710	-£383,980	81%	-£44,740	-8.63%	£27,570	7.7%	12%
Dwyfor, Pwllheli	£526,260	-£445,450	85%	£523,320	-£456,240	87%	-£2,940	-0.56%	£10,790	2.4%	3%
Plas Silyn, Penygroes	£228,510	-£145,440	64%	£183,520	-£146,270	80%	-£44,990	-19.69%	£830	0.6%	16%
Penllyn, Y Bala	£297,800	-£141,140	47%	£252,180	-£142,410	56%	-£45,620	-15.32%	£1,270	0.9%	9%
Pafiliwn, Y Bermo	£168,980	-£105,340	62%	£110,390	-£113,550	103%	-£58,590	-34.67%	£8,210	7.8%	41%
Glan Wnion, Dolgellau	£166,810	-£105,530	63%	£138,200	-£114,180	83%	-£28,610	-17.15%	£8,650	8.2%	19%
Bro Dysynni, Tywyn	£379,900	-£252,720	67%	£330,920	-£204,690	62%	-£48,980	-12.89%	£48,030	-19.0%	-5%
Bro Ffestiniog	£128,690	-£55,900	43%	£132,180	-£52,920	40%	£3,490	2.71%	£2,980	-5.3%	-3%
Cyfanswm	£4,069,990	-£2,777,390	68%	£3,669,600	-£2,860,040	78%	-£400,390	-10%	£82,650	3%	10%

4.3. Mae perfformiad pob canolfan wedi gwella o safbwynt lleihau gwariant a gweler erbyn hyn fod y cyfanswm gwariant wedi gostwng o 9.84%.

4.4. O safbwynt incwm, gweler bod sefyllfa incwm y mwyafrif o'r canolfannau wedi gwella ond gwelwyd dirywiad yng Nghanolfan Hamdden Bro Dysynni, Tywyn. Mae hynny yn bennaf oherwydd lleihad yn y nifer plant sy'n mynychu gwersi nofio yn rheolaidd yn yr ardal a hefyd lleihad yn y targed incwm i'w gymharu gyda 2013/2014.

4.5. Dylid nodi hefyd, bod dwy ganolfan sef Canolfan Tennis Arfon, Caernarfon a Chanolfan Hamdden y Pafiliwn, Y Bermo bellach yn denu incwm uwchlaw lefel y gwariant dan reolaeth i'r Cyngor. Mae hynny yn berfformiad na welwyd o'r blaen ac yn eithriad i'r mwyafrif o ganolfannau yng Nghymru.

4.6. O safbwynt nifer ymweliadau i'r canolfannau, ni welwyd cynnydd sylweddol yn y defnydd ond fel y nodwyd eisoes yn 2.1 uchod mae'r defnydd yn gymharol uchel beth bynnag. Dylid cymryd i ystyriaeth hefyd bod y Gwasanaeth wedi ail-fewnosod system technoleg gwybodaeth yn ystod y cyfnod rhwng 2014 a 2016 sydd wedi

golygu ein bod wedi glanhau'r data. Hefyd, bu i Ganolfan Byw'n Iach a Gweithgareddau Dŵr Bangor fod ar gau am 6 mis yn 2015/2016 er mwyn cwblhau gwaith adnewyddu.

- 4.7. Prif ffactor dros y newid fodd bynnag ydi'r lleihad yn y grant nofio am ddim a dderbynnir gan Chwaraeon Cymru. Mae colli £49k o grant ar gychwyn 2015/2016 wedi golygu lleihad sylweddol yn y sesiynau nofio am ddim a ddarparwyd yng Ngwynedd ac mae hynny yn rhannol yn egluro pam gwelwyd cynnydd mewn siroedd eraill fel Blaenau Gwent sydd wedi derbyn cynnydd yn y grant.
- 4.8. Mae'r ffactorau hynny wedi cael effaith ar y perfformiad ond mae'r perfformiad yn parhau i fod yn uchel i'w gymharu gyda gweddill Cymru. Gweler isod tabl sy'n nodi'r nifer ymweliadau fesul canolfan unigol.

Canolfan	Defnydd		
	2013/14	2014/15	2015/16
Arfon, Caernarfon	277,484	249,948	392,822
Tenis, Caernarfon	73,563	92,429	126,790
Bangor	218,134	218,134	196,239
Plas Ffrancon, Bethesda	71,068	77,127	47,955
Glaslyn, Porthmadog	166,459	160,981	139,923
Dwyfor, Pwllheli	308,032	270,167	214,556
Plas Silyn, Penygroes	86,941	82,268	84,444
Penllyn, Y Bala	174,803	115,194	80,072
Pafiliwn, Y Bermo	24,819	24,819	28,461
Glan Wnion, Dolgellau	53,125	53,125	61,868
Bro Dysynni, Tywyn	93,961	91,199	88,892
Bro Ffestiniog	30,061	36,061	26,731
Cyfanswm	1,578,450	1,471,452	1,488,753

5. Mae'r Cabinet, ym mis Tachwedd, 2016, wedi rhyddhau adnoddau ar gyfer datblygu modelau busnes posib ar gyfer y dyfodol. Pa fath o ddewisiadau y mae'r Gwasanaeth wedi bod yn eu hystyried ar gyfer y dyfodol a beth yw manteision ac anfanteision yr opsiynau sydd yn cael eu hystyried o safbwynt arian a lefel gwasanaeth?

- 5.1. Mae'r gwasanaeth yn rhoi ystyriaeth i 3 cyfeiriad posib sef; i) parhau i ddarparu'r gwasanaeth drwy'r model presennol, ii) sefydlu menter gymdeithasol o'r newydd a iii) trosglwyddo i fenter gymdeithasol sydd wedi ei sefydlu'n barod. Mae yna ystod

opsiynau oddi fewn i'r cyfeiriadau yma a'r bwriad rhwng rŵan a mis Mawrth, 2017 ydi edrych yn ddyfnach i oblygiadau a risgiau'r gwahanol fodelau.

- 5.2. Yng nghyswllt y manteision ac anfanteision ariannol mae rhai o'r modelau yn gymwys ar gyfer rhyddhad o drethi annomestig a threth ar werth fydda yn ei dro yn creu arbedion sylweddol i'r Cyngor. Goblygiadau hyn fodd bynnag yw bod angen i'r corff yno fod yn annibynnol i'r Cyngor ac fe fydda'r Cyngor wedyn yn rheoli'r corff drwy gytundeb. Dros y misoedd nesaf byddwn yn edrych yn ddyfnach i oblygiadau hynny fel bod y Cyngor yn llawn ymwybodol o unrhyw anfanteision posib.
- 5.3. O ran lefel y gwasanaeth yna'r nod fydd i gynnig yr un lefel o wasanaeth neu well ac wrth werthuso'r opsiynau byddwn yn rhoi sylw trylwyr i adnabod y cyfleoedd a bygythiadau cysylltiedig. Mantais posib er enghraifft yw bod rhai o'r modelau yn gallu denu buddsoddiad o ffynonellau newydd sydd ddim ar gael i'r Cyngor er mwyn gwella'r cynnig gwasanaeth. Yn ogystal, un o brif nodweddion y modelau sy'n cael eu hystyried yw bod unrhyw arbedion ariannol neu incwm ychwanegol yn cael ei ail-fuddsoddi i wasanaethau cyhoeddus lleol.

6. Mae cynghorau eraill wedi bod yn edrych ar allanoli rheolaeth canolfannau hamdden, rhai ohonynt i ymddiriedolaethau all fod yn dibynnu yn helaeth ar wirfoddolwyr. Beth yw safbwynt y Gwasanaeth ar hynny?

- 6.1. Mae gan Gyngor Gwynedd brofiad o allanoli rheolaeth o ganolfan hamdden i wirfoddolwyr gyda Phwll Nofio Harlech. Tra bod yr enghraifft honno gyda'i gryfderau a'i wendidau mae'n amlwg fod y baich ar wirfoddolwyr yn gallu bod yn un beichus a heriol i'r unigolion hynny sy'n gysylltiedig gyda'r ganolfan honno.
- 6.2. Mae'r Gwasanaeth yn awyddus i gadw'n agored unrhyw gyfle i wirfoddolwyr ddod ymlaen gydag achos busnes i gymryd rheolaeth dros unrhyw ganolfan yng Ngwynedd. Mae Llywodraeth Cymru bellach wedi datblygu Fframwaith er mwyn hwyluso unrhyw drosglwyddiad ar sail yr hyn sydd wedi digwydd yn Harlech ac mewn lleoliadau eraill yng Nghymru a bellach a rhagwelir y byddai'r broses yn haws i'r dyfodol.
- 6.3. Fodd bynnag, mae'r Gwasanaeth yn pryderu am gynaliadwyedd unrhyw fenter o'r fath ac mae risg o golli cysondeb ar draws y Sir. Mae gan y Gwasanaeth drefniadau busnes a sicrwydd ansawdd sirol gan gynnwys rhaglenni hyfforddiant staff a gall yr agweddau hynny fod yn sialens i wirfoddolwyr eu datblygu ar ben ei hunain.

7. Os oes trafodaethau mewnol ar opsiynau gwahanol i'r dyfodol, faint o drafod sydd wedi bod gyda staff y canolfannau am hynny a beth oedd canlyniadau'r trafodaethau hynny?

- 7.1. Mae gan y Bwrdd Prosiect gynllun cyfathrebu ac ymgysylltu cynhwysfawr sy'n cynnwys staff y canolfannau yn ogystal â phrif ddeiliaid eraill. Fel rhan o'r cynllun hwnnw, mae'r Uwch Reolwr wedi cyfarfod gyda phob aelod o staff rhwng mis Tachwedd a diwedd Rhagfyr, 2016 er mwyn egluro cyd-destun y gwaith ac i amlinellu'r amserlen gweithredu.
- 7.2. Yn ogystal, ar sail y trafodaethau hynny darparwyd taflen cwestiwn ac ateb sydd i'w gylchredeg i'r holl staff ar ddiwedd Ionawr, 2017.
- 7.3. Bydd ymgysylltiad gyda gweddill y budd-ddeiliaid yn cychwyn yn fuan iawn a bydd unrhyw adborth yn cael ei gyflwyno'n ôl i'r Bwrdd Prosiect yn rheolaidd.
- 7.4. O safbwynt yr adborth gan staff hyd yma, mae'r ymateb wedi bod yn un positif iawn gan iddynt gydnabod bod angen ystyried ffyrdd gwahanol o ddarparu gwasanaeth er mwyn sicrhau dyfodol cynaliadwy a llwyddiannus.

8. Mae paragraff 3.4 yn nodi cyfres o amcanion ar gyfer datblygiad y gwasanaeth i'r dyfodol. Ai dyma feini prawf yr asesiad o'r model busnes i'r dyfodol? A oes modd cwrdd â'r amcanion hyn i gyd neu a oes tensiwn rhwng rhai ohonynt y mae angen i'r Cyngor ei gyfarch?

- 8.1. Bydd y modelau posib yn cael eu gwerthuso yn erbyn yr amcanion sy'n cael eu rhestru ym mharagraff 3.4 (blaen adroddiad). Y nod yn naturiol fydd i gyfarch yr amcanion hyn i gyd ond mae'n bosib y bydd rhai modelau yn well na'i gilydd yng nghyswllt rhai amcanion, hynny yw, efallai na fydd un model yn cynnig y datrysiad gorau yng nghyswllt pob amcan. Wrth werthuso'r opsiynau byddwn yn amlygu os oes unrhyw densiwn rhwng rhai o'r amcanion fel bod hynny'n ystyriaeth wrth wneud penderfyniad ar y ffordd ymlaen.

9. A yw'r Gwasanaeth wedi ystyried y modelau i'r dyfodol yng ngoleuni'r Ddeddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol ac oes bwriad i wneud Asesiad Effaith Iechyd ar y cynigion fel rhan o'r ystyriaethau?

- 9.1. Mae'r Ddeddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol yn un o'r gywyr dros edrych ar sut ydym yn darparu'r gwasanaeth hamdden i'r dyfodol. Pwrpas y prosiect yma yw adnabod a gweithredu'r model darparu mwyaf addas i gyflawni'r nod sicrhau isadeiledd modern, addas i bwrpas, cynhwysol a chynaliadwy fydd yn ysgogi a

chefnogi pobl Gwynedd i fyw bywydau iach sy'n alinio'n gadarn gyda'r Ddeddf. Yn y tymor byr ni ragwelir y bydd y newidiadau posib yn cael effaith trawiadol ar y cynnig gwasanaeth nag ar iechyd trigolion ond fe fyddai cynnal asesiad effaith iechyd yn darparu gwaelodlin ar gyfer mesur llwyddiant yn y dyfodol.

10. Roedd adroddiad yr ymgynghorwyr blaenorol (Just Solutions) a fu'n edrych ar y maes yn awgrymu efallai na ddylid edrych am un model ar gyfer y sir ond datblygu model gwahanol ar gyfer ardaloedd gwahanol. A yw'r Gwasanaeth yn dal i ystyried hynny neu a yw'n edrych ar sefydlu model ar gyfer y sir gyfan?

- 10.1. Ers i'r Ymgynghorwyr Just Solutions Cyf adrodd ym mis Hydref, 2013 mae'r Gwasanaeth wedi ymchwilio i'r posibilrwydd o drosglwyddo rhai cyfleusterau yn ddibynnol ar y cyfleoedd oedd yn bodoli ym mhob ardal.
- 10.2. Fel rhan o'r Rhaglen Arbedion, trosglwyddwyd Trac Athletau Treborth i Brifysgol Bangor, Neuadd Chwaraeon Arfon i Grŵp Llandrillo / Menai a Neuadd Chwaraeon Harlech i Ysgol Ardudwy ar sail barhaol. Llwyddwyd hefyd i drosglwyddo Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu i Antur Nantlle ar sail les 25 mlynedd. Mewn ardaloedd eraill, rydym wedi cyflwyno modelau gwahanol gan ffafrio cyd-leoli gwasanaethau ble roedd yn briodol.
- 10.3. Yn ardal Porthmadog, ail-leolwyd y Llyfrgell i'r ganolfan hamdden ac ym Methesda ail-leolwyd meithrinfa 'Dechrau'n Deg' i'r ganolfan hamdden hefyd.
- 10.4. Fodd bynnag, mae ceisio gwneud hynny ar raddfa sirol yn cymryd amser ac adnoddau oddi wrth ddarparu gwasanaethau dydd i ddydd. Felly, penderfynwyd gweithio ar y cyd gyda gwasanaethau eraill o fewn yr Adran Economi a Chymuned gan ganolbwyntio ar un ardal ar y tro. Ar hyn o bryd, mae'r ffocws ar ardal y Bermo ble mae'r Adran yn asesu ymarferoldeb cyd-leoli gwasanaethau leuencid a Llyfrgell oddi fewn i'r ganolfan hamdden.
- 10.5. O ganlyniad ac ar hyn o bryd, mae'r Gwasanaeth yn edrych i ddatblygu model darparu amgen ar gyfer y Sir gyfan gan sicrhau hyblygrwydd er mwyn ymateb i unrhyw gyfleoedd sy'n debygol o godi yn ystod y blynyddoedd nesaf.